

Borgarting lagmannsrett

Årsmelding 2006

Borgarting lagmannsrett

Organisa

1. Forord.....	Side 4
2. Innledning.....	Side 5
3. Året som gikk.....	Side 6
Restansenedbyggingen	Side 6
Tilpasning til nye omgivelser	Side 6
Ny direktør	Side 7
Klimaundersøkelse	Side 9
Tidsregistrering	Side 9
Bedre samarbeid med advokatene	Side 10
LOK – sluttrapport	
Side 10	
Praksisplass for studenter	Side 10
Etterutdanning	Side 11
Historiske glimt	Side 13
4.	
Ledelsesfunksjonene	Side 14
Avdelingsledelsen	Side 15
Økonomi	Side 16
Administrative fellestjenester	Side 17
Nye ansatte	Side 19
5. Arbeidsområder og statistikk.....	Side 20
Generelt	Side 20
Sivile ankesaker	Side 21
Straffesaker	Side 23
Kjæremål	Side 25
Rettsmekling	Side 26
6. Media og offentlighet.....	Side 27
7. Tiden fremover.....	

Side 28

Utgitt av Borgarting lagmannsrett april 2007.

Redaksjon: Rønnaug Hoff, Birgitte Lorentzen, Petter Chr. Sogn og Ragnar Vik.

Bidragstere: Nils Erik Lie, Einar Kaspersen, Vibecke Groth, Ellen Mo, Kari Breirem, Ola Dahl, Siri Berg Paulsen, Kristin Nybråten.

Foto: Rønnaug Hoff, Birgitte Lorentzen og Agnar Nilsen jr. , Solheim Jacobsen arkitekter.

1. Forord

Borgarting lagmannsrett legger med dette frem sin årsmelding for 2006 – den femte i rekken.

Vi vil med dette rette en stor takk til redaksjonsutvalget:
Seniorkonsulent Rønnaug Hoff (leder), lagdommer Petter Chr. Sogn, lagdommer Ragnar Vik og konsulent Birgitte Lorentzen, og til alle andre medarbeidere som har bidratt på forskjellig vis.

Nils Erik Lie
førstelagmann

Kari E. Breirem
direktør

2. Innledning

Borgarting lagmannsrett er Norges største ankeinstans. Bare en liten andel av sakene som vi behandler blir senere behandlet i Høyesterett og våre avgjørelser er derfor oftest ”siste ord”. Dette stiller store krav både til faglig kompetanse og til vår måte å behandle sakene på. De mange tusen mennesker som hvert år berøres av våre avgjørelser må ha tillit til at sakene blir behandlet grundig og samvittighetsfullt, med minst mulig tidsforbruk og av dommere som er faglig oppdaterte og som yter sitt beste i hver eneste sak.

I Borgarting var 2006 preget av at organisasjonen falt til ro etter de store endringene i 2005 da vi blant annet flyttet inn i nytt bygg og fikk 12 nyutnevnte dommere som skulle settes inn i sine gjøremål. Det innebærer at det er blitt mer tid og overskudd til å tenke på hvordan ressursene kan utnyttes best mulig, slik at hensynene til høye kvalitetskrav kan harmoniseres med de stadig stigende effektivitetskrav som stilles til oss, uten at det går ut over trivselen for den enkelte. Dette byr på mange utfordringer i en så stor organisasjon som Borgarting er.

Omverdenens oppfatning av domstolene vil i første rekke avhenge av innholdet av de avgjørelser som fattes, men også av saksbehandlingstid og den måte publikum opplever sitt møte med domstolen. For at domstolen som helhet skal kunne fungere godt, må det være kvalitet i alle ledd, fra saken kommer inn til den finner sin endelige avslutning. Vi vil i årsberetningen forsøke å beskrive samspillet mellom våre ansatte i ulike posisjoner.

Årsberetningen inngår i synliggjøringen av virksomheten overfor dem som berøres av våre avgjørelser, men også for samfunnet forøvrig, som politikere, bevilgende myndigheter, den sentrale offentlige forvaltning, advokater, politi og påtalemyndighet. Større åpenhet i domstolene er et mål i seg selv og årsberetningen er et lite bidrag i den retningen. Årsberetningen er også en viktig del av vår interne opplysningsvirksomhet og kollektive hukommelse i organisatorisk sammenheng. Gjennom de årlige årsberetninger håper vi å kunne vise den utvikling som finner sted, både for de ansatte selv og eksternt.

Med en så uensartet målgruppe som årsberetningen retter seg mot, vil ikke alle finne alt av like stor interesse. Men vi håper alle vil finne noe som engasjerer. For den som søker ytterligere informasjon, viser vi til våre hjemmesider www.domstol.no/borgarting som vi ønsker skal være et nyttig redskap for våre omgivelser.

3. Året som gikk

Restansenedbygging

Beholdningen av saker er for stor, og saksbehandlingstiden er for lang i de fleste sakstyper. For ordinære sivile ankesaker har vi i 2006 hatt en berammelsestid på over 15 måneder. Det er langt fra målet på 6 måneders behandlingstid. Årsaken er først og fremst manglende samsvar mellom sakstilgang og personalressurser i flere år, men denne utviklingen er nå snudd og går langsomt i riktig retning. Vi håper dette vil føre til at saksbehandlingstiden innen overskuelig fremtid kommer ned på et ønsket nivå.

Tilpasning til nye omgivelser

2006 var første hele driftsår i nytt bygg og mange av barnesykdommene er tilbakelagt. I det store og det hele fungerer bygget godt. Tilbakemeldingene fra de ulike brukergruppene er stort sett positive, men det gjenstår likevel nødvendig brukertilpassing i publikumsarealene.

Rettsalskapasiteten er bra. At vi ikke har kantine for besøkende er en ulempe for alle parter. Akustikken i vår egen kantine legger en viss demper på entusiasmen over det som ellers er byens flottest beliggende spisested.

Glassfasadene gir utfordringer når det gjelder sol og varme på kontorene, spesielt i vår- og sommerhalvåret. Dette spørsmål er tatt opp med Entra som synes å ha funnet en løsning som vil fungere tilfredsstillende. I forbindelse med ettårsbefaringen for overtagelse av bygget ble det avdekket enkelte mangler. Disse er påpekt overfor Entra.

Innredning av egne rettsmeklingsrom er nå fullført, og for fremtiden vil rettsmeklingen foregå i triveligere omgivelser enn det vi hittil har kunnet tilby.

Ny direktør

I begynnelsen av 2006 tiltrådte Kari Breirem som ny direktør i Borgarting. Med bakgrunn fra et større advokatfirma og som advokat er hun ikke i helt ukjent terreng. Direktøren selv tror også at hennes utdannelses- og erfaringsbakgrunn vil danne et godt fundament for arbeidet i Borgarting lagmannsrett.

Breirem er utdannet jurist og startet sin karriere i Kommunaldepartementet. Den gang var hun knyttet til norsk distriktpolitikk.

- Det var noen utrolige lærerike år. Jeg fikk god innsikt i samfunnets beslutningsprosesser og lærte også mye gjennom å arbeide med faglige spørsmål knyttet til politiske beslutninger. Denne tiden ga meg også muligheter til å reise rundt i vårt lille, men langstrakte land. Samtidig som jeg lærte kommune-Norge å kjenne, sier Breirem.

Breirem ønsket etter hvert å lære mer om kommunal virksomhet, og da gikk veien til Oppegård kommune, hvor hun var personal- og organisasjonssjef.

Etter noen år i kommunen, gikk hun til jobben som avdelingsdirektør i Sjøfartsdirektoratet. I 1998 begynte hun som direktør i Advokatfirmaet Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen (BA-HR). I årene etter at hun sluttet i BAHR har hun praktisert som advokat.

Vår nye direktør kom til lagmannsretten med store forventninger og blanke ark.

- Jeg ble meget godt tatt imot, og følte meg velkommen fra første dag. Jeg hadde også inntrykk av at det var en veldig hyggelig arbeidsplass, sier Breirem. Det viste seg å være riktig. Borgarting lagmannsrett har virkelig et godt miljø. Vi er stolte over arbeidsplassen, noe jeg mener også bidrar til det gode miljøet, sier hun.

- Borgarting lagmannsrett er en spennende og utfordrende arbeidsplass med medarbeidere med høyt kompetansenivå, noe som gir mange og ulike problemstillinger å strekke seg etter.

I den nyopprettede direktørstillingen ble det etter hvert mye å henge fingrene i for Breirem, både innenfor administrasjon av personal og oppfølging av det nye huset.

- Klimaundersøkelsen har vært et viktig verktøy for meg. Undersøkelsene resulterte i en handlingsplan som beskrev konkrete tiltak som kunne gjennomføres relativt raskt. Direktøren mener at en prioritert oppgave vil være å utvikle like rutiner og et godt samarbeid mellom avdelingene. Et viktig element i denne sammenheng er involvering av medarbeidere i beslutningsprosessene, og skape fora for dialog og diskusjon, forteller Breirem.

Kari Breirem

Klimaundersøkelse

Etter innflytting i lokalene i Keyzersgate/Munchsgate var det nødvendig å sette søkelyset på samhandling. Fra å være lokalisert i 3 etasjer i Oslo tinghus, skulle vi nå fordeles på 6 kontoretasjer i tillegg til rettssaler som til alt overmål var plassert i to bygninger. Det ble derfor gjennomført en klimaundersøkelse som skal danne grunnlaget for det videre arbeidet. Resultatene fra klimaundersøkelsen danner grunnlaget for en handlingsplan med hovedmålet "Et godt arbeidsklima og miljø" og med tre delmål:

1. Avklare og presisere organisasjonsstrukturen, arbeidsfordeling og ansvarsforhold.
2. Bedre den interne informasjonsvirksomheten.
3. Skape arenaer for gode diskusjoner, både faglige og arbeidsmiljørelaterte.

Arbeidet er godt i gang og flere tiltak er gjennomført. Deler av handlingsplanen krever langsiktige og kontinuerlige prosesser.

Tidsregistrering i lagmannsrettene

I 2006 ble det gjennomført et prosjekt med registrering av alt tidsforbruk i lagmannsrettene. Hensikten med prosjektet er dels å fremskaffe et bedre grunnlag for å kunne vurdere lagmannsrettenes ressursbehov i fremtiden, og på den måten underbygge budsjettforslaget. Dette skal gi grunnlag for å vurdere hvilke særlige behov den enkelte lagmannsrett har for tilførsel av ressurser. I to perioder rapporterte alle medarbeiderne i lagmannsrettene daglig hvilken tid som var medgått til ulike gjøremål. For de rettssaker hvor det enten ble avviklet rettsmøter eller avsagt dom i perioden, ble det også rapportert ulike trekk ved den enkelte sak. Hensikten er å vurdere hvorvidt det er kjennetegn ved sakene som kan brukes til å forutse hvilket ressursbehov sakene utløser. Disse opplysningene kan også være egnet til å fastslå hvorvidt det er systematiske forskjeller mellom lagmannsrettene i denne sammenheng.

Målingene ble foretatt i ukene 8 – 12 og 21 – 25. Til sammen har 404 medarbeidere rapportert tidsbruken i disse periodene. Undersøkelsen omfatter 14 322 respondentdager. Det betyr at i gjennomsnitt har om lag 311 respondenter rapportert tid pr dag i måleperiodene. Dette utgjør mer enn 94 %. Til sammen er det rapportert tid som representerer ca 125 % av den alminnelige arbeidstid i de to måleperiodene. Den høye svarprosenten gjør at man kan legge til grunn at undersøkelsen gir et statistisk representativt bilde av tidsbruken i lagmannsrettene.

De data som fremkommer av undersøkelsen, er ennå ikke tilstrekkelig analysert og kvalitetssikret, og det er derfor ikke grunnlag for å trekke noen konklusjoner på det nåværende tidspunkt.

Bedre samarbeid med advokatene

Det er tidligere etablert en ordning der det straks saken er kommet inn til oss sendes ut retningslinjer om hvordan det er ønskelig at advokatene skal følge opp saken. Samarbeidet mellom domstol og advokat glir derved lettere. For ytterligere å bedre samarbeidet, ble prøveordningen med innsendelse av ”anførselsskriv” etablert. Noen stor suksess ble dette ikke, verken hos oss eller i andre domstoler som gjennomførte ordningen. En årsak er nok underkommunikasjon av hva domstolen forventet og hvordan utformingen av anførselsskrivet skulle være. Dette ledet til at advokatene utformet anførselsskrivene svært forskjellig, både hva innhold og form angår. Mot slutten av 2006 ble ordningen forlatt og erstattet med en oppfordring til å inngi ”sluttinnlegg” utformet i tråd med den nye tvisteloven § 9-10 annet ledd (Omtalt i Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 395-396). I kombinasjon med en mer aktiv løpende dialog under saksforberedelsen der e-post og telefon vil bli brukt mer enn det som har vært vanlig, håper vi at saksflyten kan forbedres, til glede for alle parter.

LOK utvalgets sluttrapport

Høsten 2006 forelå sluttrapporten fra det såkalte LOK-prosjektet som er en videreføring av ”domstoler i endring” som startet i 2003. Formål har vært å komme frem til tiltak som skal sikre god ressursutnyttelse i domstolene. Det er grunn til å tro at mange av de foreslåtte tiltak vil få betydning også for Borgarting. Men som en stor avdelingsinndelt domstol med egen profesjonell administrativ ledelse, har vi mange utfordringer som LOK- rapporten i liten grad adresserer. Disse må vi selv finne løsninger på, bl.a. gjennom hensiktsmessige måter å organisere avdelingene på, avklaring av kompetansedelingen mellom avdelingsledelse og domstolledelse, og - ikke minst - mellom den faglige og den administrative ledelsen. Denne prosessen pågår kontinuerlig og vil stå sentralt i ledelsens arbeid i 2007.

Praksisplasser for juridiske studenter

Som et ledd i juristutdanningen ved Det juridiske fakultet i Oslo kan studentene velge praksis som ett av flere elementer i studiets valgdelt. Praksisperiodens varighet er seks uker. Formålet med ordningen er å gi studentene en forståelse av hva praktisk juridisk arbeid går ut på, samt å gi dem innblikk i hvilke krav yrkeslivet stiller til juridisk kunnskap og hvilke forventninger som ligger i en juridisk yrkesrolle.

Heidi Viddal – jusstudent på praksisplass

I 2006 har vi tatt imot en student i vårsemesteret og tre studenter i høstsemesteret.

Studentene har dels vært knyttet til kjæremålsavdelingen, dels til hver sin dømmende avdeling. I kjæremålsavdelingen har de utført forberedende juridisk tilrettelegging for dommerne i forbindelse med ankeprøving og sivile kjæremål, mens de i de dømmende avdelingene har arbeidet med saksforberedelse, vært protokollførere i lagrettesaker, samt fulgt ankeforhandlingene i andre straffesaker og sivile saker. I noen saker har de også fått tillatelse til å være til stede under rådslagning og domskonferanser.

Praksisopplegget er blitt godt mottatt både av studentene som har deltatt og av lagmannsrettens dommere og saksbehandlere.

Etterutdanning

Dommere

Våre dommere er med som deltakere og foredragsholdere i ekstern kursvirksomhet, både i regi av Kompetanseutvalget for dommere, Justisdepartementets utdanningssenter og andre. De eksterne tilbud blir supplert av interne kurs og seminarer. Disse arrangeres av lagmannsrettens interne etterutdanningsutvalg. Utvalget består av lagmann Ola Dahl (leder) og lagdommerne Ellen Mo, Nils Ihlen Ramm og Inger Wiig.

Det er tradisjon for å avholde to faglige seminarer i året for samtlige dommere. Ett dagsseminar i januar på Hotel Bristol i Oslo, og et to-dagers høstseminar et sted utenfor Oslo. På høstseminaret er selve reisen og det sosiale viktige elementer ved siden av det rent faglige. I 2006 måtte vi imidlertid av økonomiske grunner arrangere høstseminaret i vårt eget hus. Videre avholdes et lunsjmøte (mandagsmøte) ca en gang i måneden med en intern eller ekstern foredragsholder. Fra høsten ble noen av disse lunsjmøtene erstattet av fagmøter med noe lenger varighet. Dette som et lite tiltak for en mer målrettet kompetanseheving.

Saksbehandlere

Justin@ er et studium i juss, spesielt bygget opp for saksbehandlere i domstolene i Norge. Studiet vil gi en grunnleggende innføring i rettskilde- og metodelære, og oversikt over prosess- og strafferett. Studiet er bygget opp og gjennomføres i regi av Kompetanseutvalget for saksbehandlere og Domstoladministrasjonen. Konsulent Stine Hansen fullførte i 2006 justin@ - prosess.

Program – Etterutdanning 2006

Dommere:

I 2006 ble det gjennomført følgende program i regi av etterutdanningsutvalget:

2. januar: **Bristolseminaret**
Lucy Smith: Barnekonvensjonens betydning for saker for domstolen
Kjell Frønsdal: Noen refleksjoner fra Gulating om behandlingen av saker etter barneloven
Kirsti Coward og Sylfest Lonheim: Lov og rett på godt norsk
6. februar: **Lunsjmøte**
Remi Strand: Voldsoffererstatning
6. mars: **Lunsjmøte**
Lars Ole Evensen og Petter Chr. Sogn: Borgarting lagmannsrett sett fra en advokats ståsted
24. april: **Lunsjmøte**
Lars-Jonas Nygard. Hvordan er det egentlig å sitte i lagretten?
12. juni: **Lunsjmøte**
Lars Jorkjend: På rettsikkerhetsoppdrag i Georgia
28. august: **Fagmøte**
Jan Martin Flod og Inger Wiig: Behandlingen av jursaker - del 1
14. og 15. september: **Høstseminaret**
Nils Erik Lie: Behandlingen av sivile ankesaker - Praksis i Borgarting
Knut Kallerud: Fornærmedes stilling i straffesaker
Nils Erik Lie: Bruk av sakkyndige i straffesaker - del 1
Bente Mevåg: Bruk av DNA som bevis i straffesaker
16. oktober: **Fagmøte**
Jan Martin Flod og Inger Wiig: Behandlingen av jursaker - del 2
6. november: **Fagmøte**
Inger Marie Sunde: Datakriminalitet
4. desember: **Lunsjmøte**
Anne-Mette Dynes: Inndragning av utbytte av straffbare handlinger

Saksbehandlere:

- 26.-28. september
Seminar for saksbehandlere/funksjonærer med DFDS til København
Arbeidsglede
Anne Gerd Samulesen
Beretninger fra domstolene i Georgia
Lars Jorkjend
Fri sakførsel
Jan Martin Flod

Historiske glimt

Lagmenn gjennom tidene

Tilståelsesdom hos lagmannen i Oslo

Lagmann i Oslo tidlig på 1300-tallet var Eindride Tolvsson. Vi kjenner ham fra en sak han pådømte i 1322 mellom kongens kansler og prost ved Mariakirken herr Ivar Olavsson og Bjørn bonde på Ås. Herr Ivar hadde klaget over at Bjørn hadde hogd ved i kongens almenning Kolvass skog. Denne almenningen må ha vært områdene rundt Kolbotnvannet i Oppegård, og Ås må ha vært Ås på Holmlia. Lagmannen hadde ingen problemer med å sette retten i herr Ivars eget hus, og ”mange gode menn” var til stede ved dommen. Bjørn har neppe vært særlig høy i hatten. Etter at det var ført vitner mot ham innrømmet han å ha hogd 39 reis ved. Lagmannen verdsatte skogen til ”9 øre og 5 og 2 ørtuger” og ”annet like mye for landnåm, en gang til så stort fordi skogen var fredlyst”, og dømte Bjørn til å betale 3 mark, 5 øre og 15 penninger. Problemet var at herr Ivar mente Bjørn hadde hogd mer enn 39 reis. Dette må åpenbart lagmannen ha trodd på, for han avsa videre dom på at Bjørn kunne fri seg ved å avlegge ed – ”lyrittared” – en halv måned senere på samme sted, på at han ikke hadde hugd mer enn 39 reis. Dommen er interessant, siden lagmannen viste selvstendighet og ikke uten videre aksepterte det som ble hevdet av en av rikets mektigste menn.

Lagmennenes anseelse

Vi vet at de aller fleste lagmenn i ethvert fall opp til 1500-tallet hadde bakgrunn fra bondestanden. Noen få var imidlertid av adelig, borgerlig eller utenlandsk bakgrunn. Anseelsen var høy uansett herkomst, både før og under unionen med Danmark. Alle lagmennene deltok som en del av rikets gjeveste menn i riksmøtet i Bergen i 1223, da Håkon Håkonssons arverett til tronen ble godkjent. På 1500-tallet ble lagmennene regnet for jevnstilte med adelen og som en del av denne, også i hoffkretser i Danmark. Dette illustreres av oppstillingen av opptoget gjennom København da Christian IV ble kronet i 1596. Først kom kongen selv og hans familie, fulgt av representanter for utenlandske fyrstehus og riksrådet. Deretter fulgte de norske lagmennene, foran de danske og norske adelige og resten av kongens hoff. Ved tidligere kongehyllinger hadde også de norske lagmennene deltatt som likeverdige med adelen.

4. Organiseringen av landets største ankedomstol

Borgarting har i de senere år gjennomgått en sterk vekst og organisasjonen må tilpasse seg de endrede krav dette stiller for å tilfredsstille kravene til kvalitet, effektivitet og trivsel. Dette er kriterier som kan oppfattes som innbyrdes motstridende, og som tidvis er det. Noen nødvendig motstrid er det imidlertid ikke. Tvert imot vil en ineffektiv arbeidsform skape merarbeid som ikke gir seg utslag i bedret kvalitet og derved skape frustrasjoner som går ut over trivselen. En godt organisert virksomhet vil gi den enkelte mulighet til å utvikle seg og bidra til å skape samhold og stolthet over å utrette noe sammen.

Vårt mål med organisasjonen er å tilrettelegge for at alle arbeidsoperasjoner kan gjennomføres med et minimum av ressursbruk. Et viktig element i dette er å anerkjenne at ingen er best til alt, og at alle er gode til noe. Herav følger at arbeidet skal legges opp slik at flest mulig får utnyttet en størst mulig del av det de er gode på, og overlate til andre det andre kan best. Vår største utfordring her er å utvikle ledelsesmodeller og samarbeidet mellom dommerne og stabsfunksjonene.

Ledelsesfunksjonene

Fordeling av oppgaver og kompetansedeling mellom de ulike ledd i den overordnede ledelse er under kontinuerlig vurdering. Meningene om hvor langt delegasjonshjemmelen i domstoloven § 13 bør benyttes er delte, både i forholdet mellom administrasjonen og dommerne, mellom førstelagmann avdelingslederne og mellom førstelagmann/avdelingsleder og direktøren. Det viktige er at vi har en god dialog om disse spørsmålene og at man er enige om målene.

Førstelagmannen

Førstelagmann Nils Erik Lie har ledet Borgarting siden 1996 og har etter domstoloven § 13 det overordnede administrative ansvar for både dommere og andre ansatte. Myndigheten kan delegeres til lagmennene eller til andre.

Nils Erik Lie

Direktøren

Kari E. Breirem tiltrådte 1. februar 2006 som ny direktør. Hun har ansvar for administrasjonen av Borgarting lagmannsrett, herunder journalkontor, regnskap/økonomi, IT, bibliotekar og rettsbetjenter. Av direktørens stillingsbeskrivelse fremgår at store deler av førstelagmannens administrative gjøremål er delegert.

Kari Breirem

Ledergruppen

Borgarting er inndelt i tre dømmende avdelinger og en kjæremålsavdeling. Lederne og nestlederne i disse inngår sammen med førstelagmannen og direktøren i en ledergruppe. Den bistår og rådgir førstelagmannen i strategiske saker og i andre større avgjørelser.

Avdelingsledelsen

Hver av de tre dømmende avdelinger ledes av en lagmann sammen med en nestleder. Disse har det faglige ansvar og personalansvar for 19-20 faste dommere som er knyttet til hver avdeling. Avdelingsleder rapporterer i faglige spørsmål direkte til førstelagmannen og sammen med direktøren i administrative saker, slik dette er definert i direktørens stillingsbeskrivelse.

I hver avdeling er det en seksjonsleder som har ansvaret for å beramme saker og fordele dommerressursene til den enkelte sak. Seksjonslederen har også personalansvar for staben i avdelingen.

Nærmere om avdelingsinndelingen

Da avdelingsordningen ble etablert, ble det samtidig bestemt at dommerne skulle skifte avdeling hvert 4. år. Dette gjennomføres ved at halvparten av dommerne roterer annet hvert år, men uten at noen bytter kontor.

Ordningen tar sikte på at alle dommere skal bli bedre kjent med kolleger utenfor avdelingen og å hindre utvikling av "flere domstoler i en" og for å sikre ensartet praksis i domstolen som helhet.

En spredt organisasjon er lite transparent. Det stiller store krav til ledelsens evne til å synliggjøre seg selv og til å holde oversikt over hver enkelts arbeidssituasjon, for derved å sikre en god ressursutnyttelse.

Økonomi

Borgarting lagmannsrett hadde i 2006 en samlet budsjetttramme på kr 108 192 665. Husleie og faste kostnader tilknyttet bygningens drift beløper seg til kr 33 717 309.

Lønnsutgiftene utgjør i alt kr 62 405 325 som fordeler seg slik:

Faste dommere	70 % (59 årsverk)
Kst. dommere	3,15 %
Ekstraordinære/tilkalte dommere	3,20 %
Administrative stillinger (inkl. vikarer rettsbetjenter)	23,65 % (41 årsverk)

Borgarting lagmannsrett har både ut fra sin størrelse og det forhold at vi er lokalisert i Oslo sentrum, en relativt høy kostnadsandel knyttet til faste driftskostnader. Selv om det ikke kan foretas en rendyrket inndeling av henholdsvis faste og variable kostnader, vil kostnader til husleie og kostnader knyttet til drifts- og vedlikehold, være relativt sett høyere for dette embetet.

Samlet utgjør budne faste kostnader (husleie/bygningers drift og lønn/arbeidsgiveravgift) kr 104 120 159, dvs. 96,2 %.

Gjenværende del av rammen, kr 4 072 506 eller 3,8 % skal dekke helt nødvendige variable kostnader (porto, telefon, kunngjøringer, reiseutgifter knyttet til rettssaker etc.). Det blir derfor et meget begrenset beløp og lite handlingsrom til andre formål som kompetanseheving, utviklingstiltak, nyanskaffelser, sosiale tiltak etc.

Administrative fellestjenester

Administrative fellestjenester er samlet i Fellesavdelingen som ledes av direktøren.

IKT

Ved innflytting i nytt bygg fikk alle nye pc'er og skjermer som er stabile og fungerer bra. I november 2006 gikk vi over på ny terminalserverløsning og oppdaterte våre maskiner. Den nye terminalserverløsningen inneholder noen forbedringer, slik som enklere tilgang til usb-pen og enklere tilgang til filer som ligger lokalt på pc'en.

Stadig flere av våre medarbeidere har fått innvilget "hjemmekontor" som innebærer at de kan "være på nett" også når de er hjemme.

Utstyret på salene

Tolkeutstyret skal forbedres. I begynnelsen av 2007 skal det settes inn uttak til hodetelefoner på alle juryplassene slik at det tilbys simultantolkning til aktørene i jursakene.

Vi fikk innvilget penger til å bytte ut de eldste pc'ene i salene våre med nc'er. Disse er kjøpt inn og arbeidet med å bytte disse ut er påbegynt i 2006.

Vi ble forespeilet å få trådløs kommunikasjon i vårt nye bygg kort tid etter innflytting. Dette prosjektet har DA ikke hatt kapasitet til å følge opp, men vi regner med at dette kan påbegynnes om ikke så altfor lenge.

Domstolenes internettsider skal fornyes og på slutten av 2006 var vi godt i gang med arbeidet med vår nye side. Den vil være ferdig til publisering i mars/april 2007.

Lovisa

Nytteverdien av Lovisa, som også er et uvurderlig kunnskapsdelingsverktøy, fortsetter å stige i takt med at brukerkompetansen øker. Også driftsikkerheten er stadig bedre og frustrasjonsnivået tilsvarende redusert. Lagmannsrettene har fått 2 fagansvarlige som vil følge opp videreutviklingen av Lovisa. Dette er Linda Johannessen og Liv Damvall. Disse er nå i gang med å forbedre overgangen til nye tvistelov, som innebærer store endringer i Lovisa og i våre rutiner.

Rettsbetjenter

Tre faste rettsbetjenter samt ekstrabetjenter som tilkalles ved behov sørger for ro og orden i rettssalen i lagrettesaker, har ansvar for lagretten, samt en del administrative oppgaver i forbindelse med forhandlingen. De har også andre arbeidsoppgaver som posttjeneste, behandling av regninger fra meddommere, tiltalte og vitner. Rettsbetjentene gjør også en del forefallende oppgaver som sikrer at "huset" fungerer knirkefritt.

Fra venstre: Stein Arntsen, Asle Sagen, Odd Thomsen, Magne Fredriksberg, Jens Jensen

Bibliotekstjeneste

I 2005 ble det opprettet en stilling som bibliotekar og Solveig Schnitler ble ansatt i en 50 % stilling. Oppbygging og vedlikehold av bibliotek er en omfattende oppgave og å lykkes med dette er avgjørende for at Borgarting skal leve opp til sine kvalitetsmål. Forutsetningen er likevel at dommerne lærer seg å benytte biblioteket, og ikke minst de nye databaserte søkeverktøyene. Her har vi fortsatt en jobb å gjøre, men med god hjelp av Solveig er vi snart ved målet.

Biblioteket

Drift av bygget

Behovet for en medarbeider som kunne ta seg av alle praktiske spørsmål i forbindelse med etableringen i de nye lokalene, var betydelig. Sigbjørn Eidsvoll, som tidligere ledet rettsbetjentene, ble ansatt i driftslederstillingen.

Endringer ansatte 2006:	
Nye ansatte: Direktør Kari E. Breirem Saksbehandlere: Frode Løkken Kristian Lorentzen Rettsbetjent: Stein Arntsen Sluttet: Saksbehandlere: Frode Løkken Nina Løvø Permisjon: Kari Sigurdsen Hege Merete Nilsen Line Brodahl Ingerid Sandberg Siw Gravidahl Grethe Ingeberg Hilde Hartwig Pensjon: Sigbjørn Eidsvoll	Endringer dommere: Nye lagmenn: Anders Bøhn Siri Berg Paulsen Nye lagdommere: Harald Georg Nyhus Carl-August Heilmann Nye konstituerte lagdommere: Jon Østensvig Mette Trovik Marianne Vollan Per Fleisje Sluttet: Per Fleisje Marianne Vollan Jon Østensvig Nye ekstraordinære lagdommere: Hilde W. Haga Eystein F. Husebye Ola R. Melheim

5. Arbeidsområder og statistikk

Generelt

I tillegg til ordinære anker og kjæremål, er Borgarting ankesdomstol for avgjørelser av jordskifterettene og jordskifteoverrettene i distriktet. Og i den utstrekning tingrettene i vårt distrikt avhjemler skjønn etter bestemmelsene om rettslige skjønn i skjønnsloven, er Borgarting rette vedkommende for overskjønn.

Borgarting overprøver også avgjørelser av Trygderetten, selv om Trygderetten er et forvaltningsorgan og ikke en domstol.

Fordi Oslo tingrett er tvungent verneting blant annet for avslags- og ugyldighetssaker vedrørende patenter, design og varemerker, er Borgarting lagmannsrett eneste ankesdomstol for slike saker.

Etter at Statens kartverk, som ligger i vårt distrikt, overtok tinglysing for hele Norge, ble Borgarting lagmannsrett kjæremålsinstans for alle tinglysingsavgjørelser som gjelder fast eiendom.

Alle dommer og kjennelser av noen interesse blir offentliggjort gjennom Lovdata. Disse er derved tilgjengelig for alle interesserte, men i anonymisert form i straffe- og familiesaker.

Lagmannsrettens avgjørelser kan bringes inn for Høyesterett eller Høyesteretts kjæremålsutvalg ved anke eller kjæremål. For straffesakene krever realitetsbehandling i Høyesterett samtykke fra Høyesteretts kjæremålsutvalg, som også har vid kompetanse til å nekte å fremme anker i sivile saker. Som hovedregel er det bare saker av prinsipiell betydning som blir tillatt fremmet. De aller fleste saker får derfor sin endelige avgjørelse i lagmannsretten. For kjæremålene til Høyesteretts kjæremålsutvalg er det ingen tilsvarende begrensning.

I forhold til 2005 har vi registrert en betydelig økning i antall anker og kjæremål. Dette henger i det vesentlige sammen med økt saksavvikling hos oss, men rettsmiddelfrekvensen har også økt. Resultatene i Høyesterett kan være en viss indikator på kvaliteten på avgjørelsene våre. Statistikken på dette området er litt usikker fordi avgjørelser i samme sak ofte faller i ulike år, men tallene gir likevel en god pekepinn om utviklingen. Statistikken viser svært tilfredsstillende tall og vi har all grunn til å ta dem som en bekreftelse på det sterke faglige nivået i Borgarting lagmannsrett og på den høye kvaliteten på de avgjørelsene som blir truffet av våre dommere.

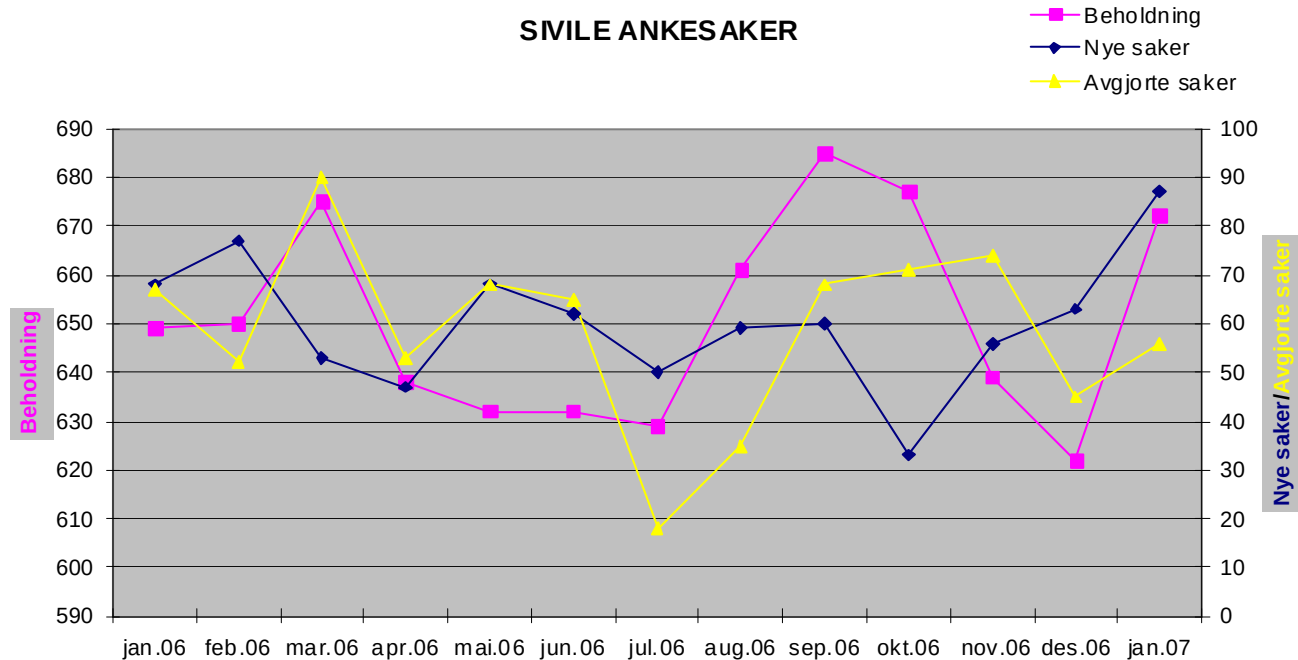
Sivile ankesaker

Internasjonal, konvensjonsbestemt lovgivning, ikke minst på menneskerettighetenes område, og den alminnelig rettsliggjøring av samfunnet, har endret rettskildebildet og gjort det mer komplisert. Dette bidrar til at sakene øker i antall og omfang. Kravet til ”strømlinjeforming” av saksgangen blir derfor stadig større og arbeidet med dette pågår kontinuerlig.

Denne utviklingen finner sted uten at de ressursmessige konsekvenser blir tatt fullt ut. Som eksempel er det nok å nevne ordningen med fri sakførsel, som er et viktig velferdsgode, men som selvfølgelig også medfører at antallet saker øker. At innvilgelse av fri sakførsel nå er en domstoloppgave, og ikke som før underlagt fylkesmannen, bidrar til å øke belastningen på domstolene ytterligere.

Det er ikke bare domstolsvesen og politi som gjennom oppfyllelse av stadig nye oppgaver får problemer med å oppfylle de målsetninger som politiske myndigheter, i aller beste mening, setter. Fra vårt ståsted er det et tankekors å registrere at samtidig som psykisk helsevern har lange behandlingsskøer, brukes psykologer og psykiatere i stadig større grad som sakkyndige i saker der staten dekker alle eller det vesentlige av kostnadene, for eksempel i omsorgssviktsaker, barnefordelingssaker der foreldrenes økonomi gjør at de har krav på fri sakførsel etc. For publikum som selv må betale for bistand fra denne type ekspertise blir tilbudet sterkt redusert og det må kunne spørres om dette er uttrykk for en helhetlig, bevisst politikk.

I 2006 fikk vi inn 695 sivile ankesaker og avgjorde 704, 336 av dem ved dom. De tilsvarende tallene for 2005 var 645 saker inn og 569 avgjort, hvorav 263 ved dom. Samtidig er gjennomsnittlig tidsforbruk pr. sak som ble avgjort ved dom, redusert med ca. 20 %. Dette viser at de effektiviseringstiltak som er satt inn i forbindelse med beramming og gjennomføring av ankeforhandlingene, har begynt å virke. I 2006 ble også 146 anker over våre dommer avgjort i Høyesterett. Dette tilsvarer 44 % av avsagte dommer, mot 40 % i 2005. Av ankene ble 119 nektet fremmet. Av de 27 som ble realitetsbehandlet, ble lagmannsrettens dom stadfestet i 13 og endret i 13, mens 1 anke ble avvist. 91 % av ankene førte således ikke frem, mot 92 % i 2005.

Straffesaker

Lagmannsretten er ankedomstol i alle straffesaker.

Bortsett fra saker som etter loven kan gi mer enn seks års fengsel og som i alminnelighet skal behandles med jury (lagrette), har verken siktede eller påtalemyndighetene krav på at tingrettens straffedommer skal ankebehandles i lagmannsretten. Alle anker blir derfor gjennomgått av tre lagdommere som vurderer om anken helt eller delvis skal tillates fremmet.

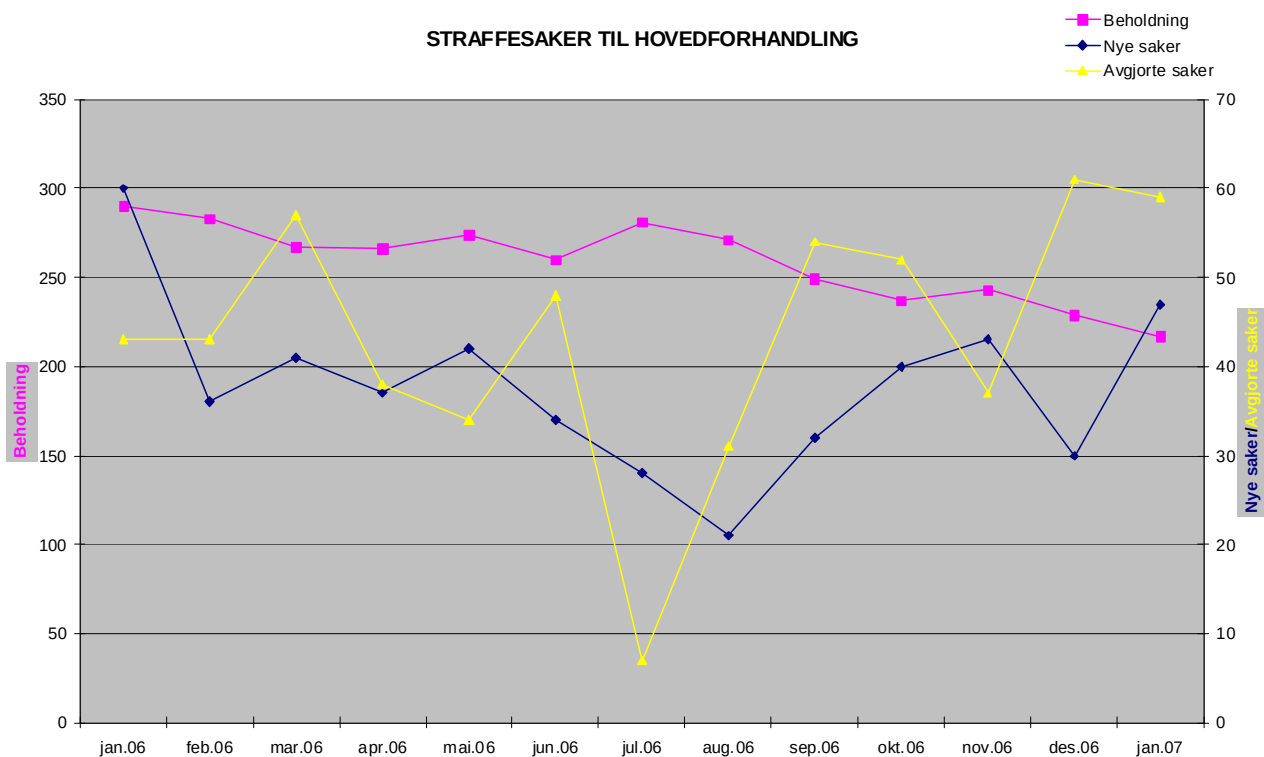
Lagrettesaker er de mest ressurskrevende sakene vi har. Saksbehandlingen i disse sakene er omstendelig og involverer mange mennesker. Sakene særkjennes ved at det er juryen som eksklusivt avgjør skyldspørsmålet. Hvilke saker som bør behandles i dette store apparatet er et politisk spørsmål og synspunktene er delte.

I tillegg til de ordinære ankesakene behandler Borgarting også et stort antall kjæremål i straffesaker. Dette er avgjørelser som ikke avgjør saken, men som knytter seg til en enkelt del av saksbehandlingen som skal lede frem til den endelige avgjørelsen. Det kan være spørsmål om berettigelsen av varetektsfengsling, omfanget av bevisførselen m.v. Mange av disse avgjørelsene må nødvendigvis tas raskt. Dette medfører at store ressurser til enhver tid er bundet opp i behandlingen av disse sakene.

I 2006 fikk vi inn 1338 anker i straffesaker. 455 anker, 33,7 % av de som ble behandlet, henvist til ankeforhandling, mens 896 ble nektet fremmet. Tilsvarende tall for 2005 var 1302, 452, 34,5 % 860. I 2006 realitetsavgjorde vi videre 478 straffesaker mot 416 i 2005. 2006-sakene fordelte seg med 135 lagrettesaker (127 i 2005) 96 meddomsrettssaker (84 i 2005) og 247 begrensede ankesaker, i det alt vesentlige straffutmålingsanker (205 i 2005).

142 anker over våre dommer i straffesaker ble avgjort av Høyesterett i 2006. Dette tilsvarer 29 % av de 490 straffedommer vi selv avsa samme år, mot 26 % i 2005. Av disse 142 ankene ble 108 nektet fremmet. Av 34 som ble realitetsbehandlet, ble anken forkastet i 11 og lagmannsrettens dom stadfestet i 3. I 18 saker ble lagmannsrettens avgjørelse helt eller delvis endret, og 2 dommer ble opphevet. 86 % av ankene førte således ikke frem mot 81 % i 2005.

Vi kan altså konstatere en betydelig økning i saksavviklingen i forhold til 2005, både når det gjelder sivile saker og straffesaker. Samtidig kan vi se at en stadig større andel av dommerressursene må benyttes til å behandle straffesakene. Fortsatt er restansene for store, og saksbehandlingstiden for lang. Vi ser imidlertid at de grep som er gjort, allerede har gitt resultater, og har godt håp om å komme a jour med straffesakene i løpet av 2007, og med sivile saker, som får tilført 4 ekstra dommerårsverk til restansenedarbeidelse, i løpet av 2008.

Kjæremål

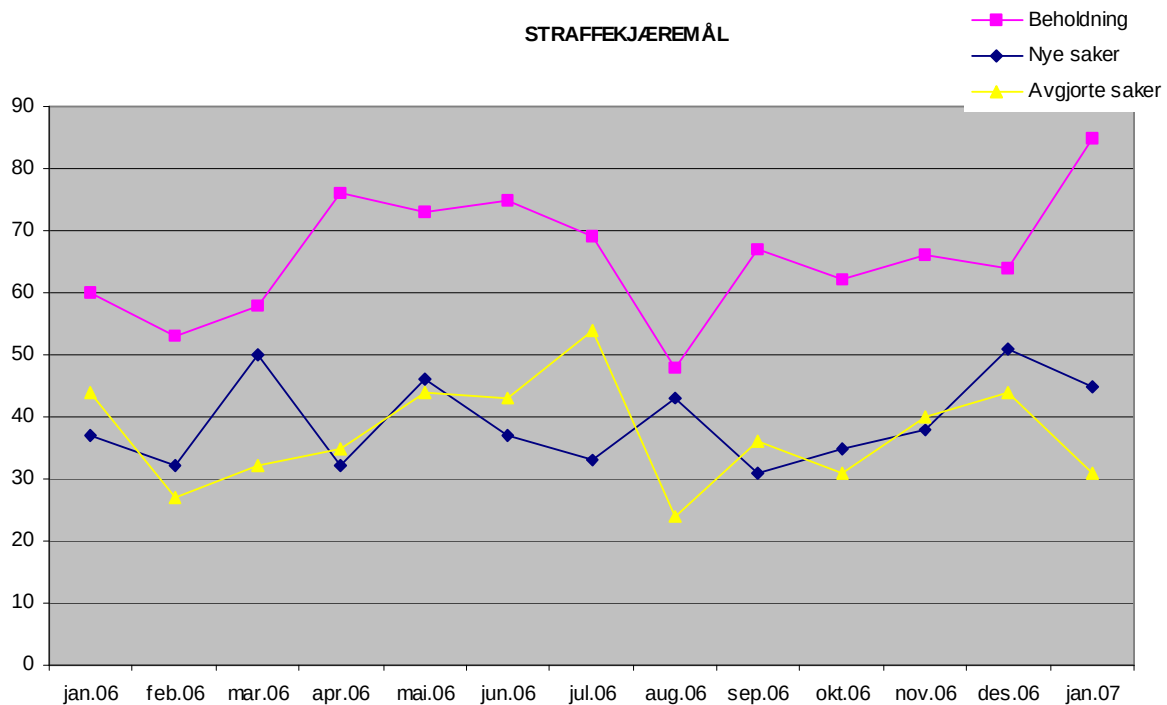
Kjæremål er rettsmiddelet mot avgjørelser i tingrettene som ikke kan påankes. Saksbehandlingen er i all hovedsak skriftlig, men i enkelte tilfeller kan det besluttet muntlige forhandlinger.

I 2004 ble det som en prøveordning tilsatt to utredere, som fortsatte sin funksjon også i 2006. De har vært en god avlastning for kjæremålsdommerne i forbindelse med ankeprøvingssaker og er i den forbindelse tilknyttet kjæremålsavdelingen.

I 2006 behandlet avdelingen 453 sivile kjæremål. Av disse ble 115 påkjært videre til Høyesterett. Av kjæremålene ble 66 forkastet, mange av dem uten begrunnelse i medhold av tvistemålsloven § 403 a, mens lagmannsrettens avgjørelse ble stadfestet i 25, endret i 6 og opphevet i 11. 85 % av kjæremålene førte ikke frem, det samme tall som i 2005.

Av 1252 straffekjæremål ble 162 påkjært. 148 av disse ble forkastet og 2 ble avvist. Lagmannsrettens kjennelse ble opphevet i 11 saker og endret i 3. 91 % av kjæremålene førte ikke frem, mens det tilsvarende tallet for 2005 var på 93 %.

Kjæremålsavdelingen har for tiden ingen restanser.

Rettsmekling

Borgarting ble formelt del av prøveordningen for rettsmekling 1. september 2005.

Rettsmeklingsprosjektet gikk 1. september 2006 over til å bli en egen avdeling.

Rettsmeklingsavdelingen er ledet av en leder og en nestleder og har en saksbehandler i full stilling. Femten dommere er tilknyttet avdelingen gjennom en turnusordning der tre dommere (inkludert leder eller nestleder) til enhver tid jobber med rettsmekling. I den grad det ikke er behov for alle, gis en eller flere dommere tilbake til avdeling. Leder går i retten etter forespørsel fra avdelingene når det er rom for det.

I løpet av 2006 har rettsmeklingsavdelingen meklet 118 saker. Av disse endte 79 saker, eller 67 prosent med forlik. Dette utgjør 664 sparte dommerrettsdager (antall dager i retten x 3 dommere pluss domsskriving). I tillegg kommer bortfall av tid til videre saksforberedelse. Til hver meklet sak går det i gjennomsnitt med to dommerrettsdager.

Inngang rettsmekling

Meklingsrom

6. Media og offentlighet

Det går sjelden lang tid mellom hver gang det refereres fra domstolenes avgjørelser i dagspresse og etermedier. Det gjelder også for Borgarting lagmannsrett. Ikke overraskende er det helst de større kriminalsakene som får mest oppmerksomhet, men også sivile saker bli fra tid til annen utførlig omtalt. Særlig gjelder det tvister der en eller begge parter er næringsdrivende. Vi har ikke noe klipparkiv, men en til to ganger i uken sender Domstoladministrasjonen utdrag av artikler om domstolene og deres arbeid i "Medieblikk" som distribueres via intranett og pr e-post til aktuelle adressater innenfor domstolsapparatet. Dette er et positivt bidrag til å holde dommere og domstolenes øvrige personale bredere informert om nyheter og samfunnsdebatt knyttet til rettspleien.

Av saker som har vært i medias søkelys kan nevnes frifinnelsen av Fritz Moen. Han ble i Borgarting frifunnet for det andre drapet han tidligere ble dømt for. I den forbindelse kom diskusjonen om granskning av domstolene opp. Høyesterettsjustitiarius Tore Schei mente at regjeringens granskningsutvalg må kunne undersøke hvorvidt systemfeil i domstolsbehandlingen medvirket til at Moen ble uskyldig dømt. Førstelagmann Nils Erik Lie mente for sin del at det både er i strid med konstitusjonen og med en rekke andre hensyn om domstolene skal granskes. Lie understreket at det er høy aktivitet fra Domstoladministrasjonen og i domstolene selv når det gjelder å heve det generelle kvalitetsnivået på alle sider ved domstolsvirksomheten, kanskje særlig når det gjelder vurdering av bevismateriale og sakkyndiges erklæringer.

Det har også vært omtale av den såkalte striptease-saken som gjaldt gyldigheten av vedtak om skjønnsmessig etterberegning av merverdiavgift og om illeggelse av merverdiavgift på inngangspenger til stripteaseshow. Lagmannsretten anså etterberegning som vilkårlig og at inngangspenger ikke er merverdiavgiftspliktig.

I oktober 2006 harselerte Dagbladet med domstolenes visjonsprosjekt. Direktør i Domstoladministrasjonen Knut Sæther og førstelagmann Nils Erik Lie skrev deretter et innlegg hvor de rettet opp to faktafeil og forklarte nødvendigheten av prosjektet. De skrev at visjonsprosessen vil skaffe oss et verktøy for arbeidet med utfordringer som domstolene nå står overfor, blant annet sammenslåinger og nye regler for løsning av sivile tvister.

7. Tiden fremover

2007 vil utvilsomt bli preget av forberedelser til at den nye tvisteloven trer i kraft 1. januar 2008. Det er et utbredt syn at Borgarting ikke har de ressurser som skal til for å oppfylle den nye lovens krav til øket dommeraktivitet under saksforberedelsen og samtidig bygge ned restansene av saker som er forberedt etter den nåværende lov. For dommerne vil kravet til økt aktivitet under saksforberedelsen by på store utfordringer, men også våre øvrige medarbeidere må gjennom opplæringstiltak for å sikre en best mulig gjennomføring av endringene.

Også på strafferettens område står vi foran en tid der det må forventes store endringer. To av de viktigste temaer som for tiden utredes er effektiviteten i rettspleien og fornærmedes rettigheter.

Effektivisering av strafferettspleien

September 2006 sendte Justisdepartementet ut et høringsnotat om en lang rekke tiltak for å sikre en hurtigere behandling av straffesaker. Blant de mest omtalte, og omstridte, forslagene er endringer i domfeltes rett til å kreve ny behandling av hele saken i lagmannsretten og i reglene for når en sak skal behandles med jury. Jurybehandling er ressurskrevende, men dette vil ikke i seg selv kunne begrunne at ordningen avskaffes eller reduseres. Det avgjørende må være hva som gir den største sikkerhet for at de avgjørelser som fattes i de alvorlige sakene som behandles av en jury, ikke leder til uriktige domfellelser eller at skyldige går fri. Hvilken ordning som er best, eller hvordan de sakstyper som skal behandles med jury eventuelt bør avgrenses, er det omfattende uenighet om. Dommere, også hos oss, er i hovedsak skeptiske til deler av juryordningen, mens forsvarsadvokater stort sett ønsker ordningen opprettholdt.

Et annet tema som har vært omfattet av stor interesse er de spørsmål som knytter seg til muligheten for å inngå ulike typer av avtaler mellom siktede, eller andre, som samarbeider med politiet og som ønsker en eller annen form for motytelse som redusert straff, bedre soningsvilkår, anonymitet etc.

Borgarting har avgitt en egen høringsuttalelse i denne saken som det knytter seg stor interesse til og som på sikt forventes å få betydning for vår fremtidige arbeidsmåte.

Fornærmedeutvalgets innstilling NOU 2006:10

Utvalgets grunnsyn er at den som har vært utsatt for et overgrep har legitime og beskyttelsesverdige interesser som ikke blir tilstrekkelig ivaretatt i dagens prosesslovgivning.

Borgarting har i en egen høringsuttalelse sluttet seg til dette grunnsynet, men samtidig påpekt at det må utvises varsomhet slik at rettighetene til den siktede – som fortsatt er å anse som uskyldig inntil han er dømt – ikke settes til side. I høringsuttalelsen er det også gitt uttrykk for at flere av de foreslåtte tiltak vil være ressurskrevende, og det tilkjennegis en viss frykt for at den generelle ressursknapphet i justissektoren kan medføre at forslagene ikke kan følges opp i praksis.

Også for domstolene vil de foreslåtte tiltak kunne binde ressurser slik at det vil gå ut over andre typer av saker, i særdeleshet sivile saker. For Borgarting, som har problemer med å få ned berammelsestiden til et tilfredsstillende nivå, er dette særlig bekymringsfullt.

For ledelsen vil utfordringene knyttet til effektiv og forsvarlig ressursutnyttelse bli spesielt store. I en stor organisasjon finnes mye kunnskap. Den viktigste, men kanskje også vanskeligste utfordringen, er å gjøre mest mulig av den felles viten tilgjengelig for flest mulig av dem som trenger den. Skal vi lykkes med dette, må kunnskapsdelingen stå sentralt både organisasjonsmessig og ledelsesmessig, men ikke minst må hver enkelt være innstilt på både å gi og å motta kunnskap.

Ett er sikkert; utviklingen fremover kommer ikke til å gå langsommere enn den har gjort hittil. Tenker vi oss til at utviklingen de neste ti år vil være minst like stor som i de siste ti, ja så er det bare å feste setebeltene.

Borgarting lagmannsrett
Keyersgate 13, Oslo
Tlf: 21 55 80 00
borgadm@domstol.no
www.domstol.no/borgarting